

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse pisme, v oceno poslane knjige itd. le pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K. za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpisne službe je plačati po 1 K za vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.

Telefon uredništva šte. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1, 50 — za nadaljnja dvirčenja od peti-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštnine.

Nova orijentacija v našem narodno-prosvetnem delu.

Prosvetno delo je postalo danes za-
kup političkih strank. Učiteljstvo, ki se ga udeležuje, se smatra za političkega priga-
njača dotične političke stranke, pri ka-
tere institucijah dela. Ne upošteva se, da
dela učiteljstvo zaradi prosvetnega dela
pri institucijah, ki mu pač najbolj uga-
ja, temveč se smatra, da dela zaradi
stranke in za stranko.

Složen nastop učiteljstva na posa-
meznih šolah pri prosvetnem delu je ravn-
no zaradi izrabljanja prosvetnega dela s
strani političkih strank nemogoč. Učitelj-
stvo se deli pri prosvetnem delu po stran-
karski pripadnosti, zato pa je izpostavl-
jeno tudi večnim napadom nasprotnih
strank. Oni, ki se ne izpostavljajo na pro-
svetnem polju, imajo vsestranski mir.

Tak je položaj!

Odkar je klerikalna stranka zapo-
čela boj celo proti izvenstrankarstvu na-
rodno-obrambnih organizacij (Cirilmeto-
darija) in se je z največjo brezobzirnost-
jo zavzela za popolno emancipacijo pri
vseh kulturnih društvi, je zadobilo tudi
podrobno narodno-prosvetno delo med
masami izrazit strankarski značaj. Sta-
lišče učiteljstva se je s tem zelo poslab-
šalo in otežkočilo.

Že dalje časa dela na popolno eman-
cipacijo narodno-prosvetnega dela tudi
»Cirilmetodarija« — demokratična stranka. V teh
dneh si je sestavila smernice, ki jih je
sprejel ili glavni zbor SDIZ »Svoboda«
o proletarskem izobraževalnem gibanju.
Vse glase:

1. Zbor polaga največjo važnost or-
ganizaciji mladine. Zato naroča:

a) po vseh delavskih centrih in se-
dežih »Svobode« se ustanovijo otroške
sekcije po vzgledu mednarodne prosvet-
ne organizacije »Kinderfreunde«.

b) Istotako je povsod ustanoviti mla-
dinske odseke, za mladino od 14. do 18.
leta;

c) v smislu smotrene organizacije
vodi osrednji odbor »Svobode« natančno
mladinsko statistiko, ki omogoča usta-
navljanje teh odsekov.

2. Abstinenco gibanje je prvi pogoj
vsakemu prosvetnemu delu in resnični
socialistični vzgoji. Zato se vsem po-

družnicam nalaga ustanovitev abstenen-
čnih odsekov.

3. Telovadba in šport. Zbor pozivlja
ves razredno zavedni proletarijat, da se
osamosvoji, izstopi iz meščanskih telo-
vadnih in športnih organizacij ter se pri-
ključi obstoječim Del tel. enotam »Svo-
bode« po vzgledu delavstva drugih dr-
žav, oziroma ustanovi tam, kjer jih še ni,
rove podružnice; to velja tudi za vse
športne organizacije. — Pripominja, da
polaga na osamosvojitve ter širjenje
lastne telovadne in športne organizacije
največjo važnost.

4. Prosvetno delo, zlasti dramski
odri, godbeni in pevski odseki, izobraže-
valni odseki, knjižnice in bralnice, šahov-
ski krožki, so temelj smotrnemu delu,
zato je ustanovitev teh po vseh podruž-
nicah nujno potrebna.

5. Zbor izjavlja, da so ženske članice
po vseh »Svobodnih« ustanovah povsem
ravnopravne in je njih pritegnitev brez-
pogojno najširše izvesti; za žensko de-
lovanje je uvesti obravnavanje vseh
vzgojnih vprašanj.

Kot napredek in delo samo moramo
pozdravljati vsak pokret narodno-izobra-
ževalnega dela. S temi sklepi je bila so-
cialističnemu delu učiteljstva naložena
nova naloga.

Drugače presojamo to s strankar-
skega stališča, drugače s splošno narod-
nega in zopet drugače z našega stanov-
skega stališča. S stanovskega stališča
je to zopet nov klin med složno narodno-
prosvetno delovanje učiteljstva.

Zato ni brez vzroka, če si išče uč-
teljstvo nove orijentacije in sprejemljive
platforme, na kateri bi našlo skupnost v
prvi vrsti pri narodno-prosvetnem delu.
In kar je posebno poudariti, da inicija-
tiva za to ne prihaja od vodstva organi-
zacije, ampak od članstva samega. Zdra-
va ideja!

S strani organizacije ima učiteljstvo
glede narodno-prosvetnega dela popol-
noma proste roke. Organizacija propa-
gira samo idejo tega dela med učiteljstvom
in ga podpira pri tem, ne veže pa niko-
gar na nobeno stran in v nobeno smer.
Pri dosedanjih razmerah tudi drugače
biti ni moglo!

V zadnjem času se opaža, da si uč-
teljstvo samo želi tudi nove orijentacije
in impulza s strani organizacije v tem

ozirom; ono želi, da se organizacija tudi
sistematično loti tega dela; ono želi od
organizacije vsaj za bližnjo bodočnost
sprejemljivega pozitivnega programa za
narodno-prosvetno delo učiteljstva.

Vedno česče se oglašajo učiteljstvo v
stanovskem listu s pozitivnimi predlogi.
Na l. pokrajinski skupščini t. l. so bili
sprejeti predlogi, ki nam že dajejo smer
in sprejemljivo platformo za prvo bodo-
čnost: Ustanoviti šolske odre; prirejati
dramatične nastope in spevoigre z mla-
dino; v to svrhu ustanoviti pevski zbor
mladine na šolah; sestaviti seznam vseh
igrar in nastopov za šolske odre, ki so
sedaj na razpolago; za učiteljstvo raz-
pisati nagrade za pisme, spevoigre, ra-
jane in dramatične nastope itd.; izdajati
v drobnih zvezkih take pisme in napeve;
iz lokalnih knjižnic izločiti leposlovne
knjige in poleg šolarske-mladinske knjiž-
nice ustanoviti v šoli tudi javno knjižnico
za odrasle itd.

Vodstvo organizacije nikakor ne bo
moglo prezreti tega gibanja in zahteve
učiteljstva! To je platforma, ki omogoča
izven šolskega časa vsemu učiteljstvu na
posameznih šolah složen nastop na na-
rodno-prosvetnem polju. Učiteljstvo želi
od organizacije, da sistematično uredi to
delo. Poleg stanovskega, hoče poudariti
velik narodno-kulturni pomen organiza-
cije!

Telovadno delo je v izvenšolskem
času v tem oziru izven programa, ker je
z uvedbo Tyrševega sestava v šole po-
treba učiteljstvu krepko poprijeti za to
delo v šoli, in dosegli bomo svoj smoter.

Seveda bi bilo v prvi vrsti potreba
na učiteljskih remedure v tem zmislu,
da bi nam dala sposobnih delavcev na
vseh poljih za to!

S tem svojim delom bo učiteljstvo
vzgojilo šolsko mladino za poznejše na-
rodno-prosvetno delo: strankarskim na-
redno-prosvetnim društvom bo dalo že
izvežban material in naraščaj — če ne
bo šla strast političnih strank celo tako
daleč, da bo nasprotovala in uničila s
huškanjem staršev celo to delo učitelj-
stva.

Kdor pozna razmere, se ne čudi, da
se učiteljstvo umiče iz strankarskih na-
rodno - prosvetnih društev na nevtralna
tla, kjer bo lahko učiteljstvo vse šole
složno delovalo za izvenšolsko narodno

prosveto, in kjer ne bo nakopalo stanu
toliko sovraštva, kakor ga doživlja ravn-
no zaradi strankarstva v široki narodni
prosveti — danes.

Glede nadaljnjega delovanja učitelj-
stva v strankarskih narodno - prosvetnih
društvih ni izrekla l. pokrajinska skup-
ščina UJU v septembru nobene besede
in je s tem pustila učiteljstvu nadalje
prosto roko.

Novo orijentacijo v tem pogledu nam
daje tudi vidovdanska ustava, ki določa,
da pripada vrhovno nadzorstvo vse na-
rodne prosvete državi, ki jo bo tudi pod-
pirala. S tem je dana že nova smernica
tudi šolski zakonodaji, na podlagi katere
— upamo — dobi učiteljstvo novo spre-
jemljivo platformo, za še širše izvenšol-
ske narodno-prosvetno delo. k.

O našem gmočnem položaju.

Naš skrbni in dobrohotni urednik bo-
de tako priazen ter mi dovolil kotichek v
stanovskem glasilu. Službujem v zakot-
nem kraju, kjer imam največjo zabavo z
ukažljivo šolsko mladino. Skrbno šte-
dim, česar sem viden od dijaških let, si-
cer ne bi mogel biti jaz in moja družina
stanu primerno oblečeni, namesto doma-
če knjižnice bi imel zalogo zadolžnih
knjižic, če bi le dobil vedno dovolj poro-
kov za posojilo. Čutil sem sicer par me-
secev po 17-letnem službovanju, da se
na je materijalni položaj zboljšal, a ra-
pčno rastoča draginja je ta prijetni ob-
čutek odgnala.

Vesel sem, ko pridem do tovarišev,
s katerimi morem o šolskih rečeh in o
domačem gospodarstvu stvarno govoriti.
Pri takšnih razgovorih sem prišel par-
krat z mlajšimi tovariši v nesoglasje.
Prav odkrito so mi povedali, da če pri
mesečni plači 4200 K ne morem dobro
izhajati, mora biti vzrok slabo gospodar-
stvo. Kakor so tovariši meni odkrito-
srčni, tako sem tudi jaz napram njim.
Prosim tovariša, da vzame listek in za-
piše moje mesečne izdatke in ga opozo-
rim, da imam ženo, 2 otroke in 15-letno
pestunjo, brez katere žena ne more biti,
ker je preveč zaposlena z domačim de-
lom na šolskem vrtu, v kuhinji, pri šival-
nem stroju itd., pestunja mora razven
tega hoditi vsaki dan četrte ure daleč po
mleko, večkrat po življenjske potreb-
ščine k trgovcu v trideset ure oddaljeno

LISTEK

Nekaj o pouku srbohrvaščine*.

Učence najlažje naučijo pisati v cirilici
— pa tudi čitati — ako pričneš s pisanjem
malih črk v tem redu:

1. Šest črk zapiši in izgovori kakor v
latinici: a e j k m o.

2. Šest jih piši kakor v latinici, a iz-
govarjaj drugače: b g u i p e.

3. Ostale obravnavaj genetično n. pr.:

a) Štiri črke spodnjega loka: r n d u.

b) Dve znamenji — zgornji in spodnji
lok zvezan z malo vodoravno črto: h h̄.

c) Dve — povsem enaki — z vijugo
in spodnjima lokoma: m r. (Črtica!)

d) Ena z vijugo in spodnjo pentljo: y.

e) Dve — enaki! — nalik prvemu delu

črke m: л љ. (v ovoj!) Zakaj je cirilica tako
praktična pisava?

f) Ena črka podobna številki 3, druga
pa izločeni 8 z desnim in levim stran-
skim lokom: 3 ф.

g) Ostale so nam štiri črke. Razdeli
jih na sestavne dele, pa si jih učenci takoj
zapomnijo: б ж х ч.

h) Zadnji dve pismenki sta podobni
latinski h: h h̄.

Vsako novo črko naj večkrat zapišejo
najprej samo, potem v besedah. Poišči
jih v slovarju! Pripravi kratke stavke!
Pazi na naglas!

Nareku prepusti prvo ulogo!

Piši, čitaj, neznane besede naj učenci
skrbno zabeležijo v poseben zvezek. —
Ako hočeš otroke razveseliti, napišite kako
veselo srbsko n. pr.:

Grlica grče, Petar konja trče.

Tistih par velikih črk, ki pridejo tu v
poštev; e saj niso naši otroci tako trdi ne!

B) Ko so dodobra utrjeni v malih pis-
menkah, začni z velikimi. Dvajseteno že
znajo. Računaj!

a) Šest jih je po obliki in izgovoru
latinskimi enakih: A E K M N O.

b) Deset enakih malim! Katere?

c) Pet jih izgovarjamo kakor dotične
male. Poišči jih!

Torej učencem si je „beliti“ glavo le
še z ostankom vseh črk.

1 Naroče B in naprav Γ in Ъ; П in
Т; Ф (L!), Д (2!), З (z!). Katere smo izpu-
stili?

Izberi krasna slovanska imena! Nare-
kuj jih! Eden jih piše radi kontrole na
tablo, drugi v zvezke! Polno tablo naj čit-
tajo! In pot-m stavki, lepe srbske uganke,
pregovore, pesmi i t. d.

Otroci so veseli pa znajo takoj!

Ali je hudoben, ali je sam analfabet
oni, ki tako slabo misli o naših otrocih?

C) Kar sedemnajst jih že znajo — ma-
lih tiskanih!

a) Sedem jih ima obliko in izgovor
kakor v latinici. Jao kmet!

b) Sedem je pisanim črkam zelo po-
dobnih. Katere?

c) Tri tiskane izgovori kakor si izgo-
voril dotične pisane (b p c).

Ako poiščeš sedaj nekaj medsebojno
si podobnih znamenj, ti jih ostane par s
tako karakteristično obliko, da se jih učenci
s tem večjim zanimanjem lotijo in takoj
zapomnijo.

Narisujejo naj jih, izrezujejo — vsaj
tiste „težke“. Pri prestavi iščejo učenci
podobnost v svojem narečju: malo volje,
malo truda pa gre! Le demagogom je težko
bratsko narečje.

D) Tako smo prišli do velikih tiskanih
črk. Znajo jih že vsi — skoraj!

a) Sedem jih je po obliki in izgovoru
— če hočete — našim enakih!

b) Nič manj nego dvajset ima isto obliko
kakor dotične male tiskane. Poišči jih!

c) Ostanejo le še tri zelo malim po-
dobne. — Ali je hudoben ali analfabet?
Kaj je lažje cirilica ali gotika?

* Opozorjamo na novo „Čitanko srbohrvaške-
ga jezika“, ki je izšla v Učiteljski tiskarni pred
tednom. — Ker ni pisan h cirilskih črk na razpo-
lago, primerjaj opise po tiskani cirilici. Uredništvo.

vas in tudi suho vejčje v gozdu pobira, ker drv ne morem kupiti za noben denar, dasiravno so krog in krog sole veliki grajski gozdovi, iz katerih dobivajo les za kurjavo le interese agrarne reforme. Narekuje tovarišu mesečne izdatke, ki jih vem na pamet kakor litanije vseh svetnikov, katere sem se naučil kot mnogoletni ministrant. Tovariš korajžno zapisuje moje narekve mence, da bo že našel vzrok, radi katerega jaz z visoko plačo ne morem izhajati. Pri zapisovanju računskih postavk govori bolj sam s seboj, kakor na pr.: to je že primerno, to že mora biti, to ni veliko. Pri zadnjem postavku mi reče: Okoli 150 K mesečno za 10 km dolgo pot h učiteljskemu zborovanju in za enkratni pohod v tednu v gostilno v domačem kraju ali v sosedni kraj, da pridem iz samotnega samotnega bivališča malo med ljudi in se tam kaj pogovorim in da z vem za razno mnenje ljudstva o tej in oni reči. Sedaj pa skoči tovariš pokoncu in pravi, da je ta vsota dosti prenizka za sedanje dražinske razmere, a jaz mu mirno odgovorim, da mora biti dovolj, ker včasih mi še za te poti toliko ne preostane. Nato zapisujem jaz tovarišev izdatke, prav malo postavk ima, a te so velike in mu vsled tega od 2700 K v mesecu dostikrat nič ne ostane, dasiravno ne izda za časopise, knjige, dobrodelne namene, kot samec približno toliko, kot jaz s štiriglavo družino. Konečne besede mladega tovariša so: Od tebe se lahko učim gospodariti. Jaz pa pravim, ko bi dobil krajcarje moje plače po starem avstrijskem sistemu v kronah izplačane, bi še boljše gospodaril v korist sebi, družini in milemu narodu slovenskemu.

Idealen sem bil ves čas svojega službovanja, a moj idealizem bo zmrznil, ker ne dobim v domačem — gozdnem kraju drv, dasiravno se stare grajske bukve naslanjajo skoraj na šolsko poslopje. G. državni uradnik, okrožnega agrarnega urada je rekel, da učitelji ne dobijo drv iz teh gozdov, ker niso interese agrarne reforme v smislu te in te naredbe in oni imajo tudi dovolj plače, da si iz drugih krajev drva oskrbe.

To naj velja kot dodatek k uvodnemu članku št. 45 »Učit. Tovariša«.

Jenkovski.

Nove šolske tiskovine.

(iz zapisnika zborovanja okrajnih šolskih nadzornikov.)

Okrajni šolski nadzorniki iz okrajev na bivšem Kranjskem so se sešli dne 25. septembra t. l. v Ljubljani k sestanku.

Pod predsedstvom višj. š. nadzornika E. Gangla se je vršil med drugim tudi razgovor o novih šolskih tiskovinah in o važnejših šolskih zadevah. Z ozirom na nove šolske tiskovine in nove učne predmete so bili sprejeti važni sklepi, ki se tičejo vsega ljudskošolskega učiteljstva.

Te sklepe podam učiteljstvu v nastopnem z namenom, da mu lajšajo šolsko poslovanje in mu služijo v svrhu enotnega postopanja pri reševanju uradnih spisov. Na tem sestanku je o uredbi novih šolskih tiskovin poročal okr. šol. nadz. A. Rapč. To poročilo vsebuje naslednja določila: V zvezi s pričetkom š. l. 1921/22 v šole te-le nove, oz. preurejene tiskovine: »Matični list«, »Izkaz o šolskem napredku«, »Šolska naznanila«, »Katalog« in »Tednik«.

Po dovršeni šolski dobi bo iz »Matičnega lista« posneti ves potek šolskega življenja učencevega. Ta list bo obenem učitelju poleg lahke preglednosti prihranil tudi mnogo pisarij, vedno bo lahko čist in vladal bo lep pregledni red. Opomnja na zadnji strani spodaj velja za eventualni vpis neobiskovanja učenca, bodisi zaradi boleznih ali kakega drugega vzroka.

Z »Matičnim listom« je v zvezi »Izkaz o šolskem napredku«. Ta tiskovina bo nadomeščala šolska naznanila za vso šolsko dobo in se bo izdajala polletno ter se dostavljala staršem na vpogled in v podpis, nakar bo »Izkaz« vrniti šoli. Ob otrokovi preselitvi ga je poslati na šolo, kamor se otrok preseli; ob njegovem izstopu pa preide v njegovo last. Ta izkaz vsebuje vse podatke, ki so tudi v »Matičnem listu«. Četrta in peta stran sta namenjeni izpremembam, 14. in 15. stran pa izpisom iz zakonov in ukazov v poučilo roditeljem in njihovim namestnikom. Ti izkazi se bodo letos rabili le v I. šol. l., odnosno razredu, in se sukcesivno nadomeščali 7 let zaporedoma. »Matični list« se sestavi torej v š. l. 1921/22 samo za novince in repetente I. razreda, oziroma od delka. Isto velja za »Izkaz o šolskem napredku«.

Ker bodo drugi razredni leto za leto tekom sedmih let dobivali dosedanja

šolska naznanila, so se tudi ta prilagodila novim tiskovinam z ozirom na polletno izdajanje in na nove predmete. Prav isto velja o katalogih. Obe tiskovini odpadeta po sedmih letih po splošni navedbi »Matičnega lista« in »Izkaza o šol. napredku«.

Tednik se je nanovo v svojih rubrikah izpremenil v toliko, da katehet vpiše poleg datuma tudi obdelano učno snov. V učnem jeziku se upošteva ustni izraz poleg pismenega miselnega izraza in šolskih nalog.

Srbohrvaščina ima svojo rubriko. Stvarni pouk se v tedniku vpiše s posebnim ozirom na domoznastvo.

Svojo rubriko v novem tedniku imajo poleg dekliških tudi deška ročna dela, domače naloge in neobvezni predmeti.

Ob novem natisku bi bilo pridejati še morda rubriko za kmetijsko — prirodnoznanstvi — v mestih in večjih krajih črtno — industrijsko — prirodnoznanstvi pouk, če se bo kot predmet posebej klasificiral; sicer se pa snov lahko vpiše v dosedanje rubriko za prirodopis in p. doslovičje.

Po tem poročilu so se popravili oziroma skupno določili nekateri vpisi pri tiskovini »Izkaz o š. napredku«. Da se vodi ta tiskovina enotno, naj blagovoli učiteljstvo popraviti v tem »Izkazu« naslednje izpremembe:

Na ovojni in na prvi strani se vpiše zgoraj na desno tekoča številka matičnega lista. Pod »Izkazom« se vpiše v podolgaški okvir priimek in krstno ime šolobiskajočega otroka. Na četrti strani pripiše v predzadnjo kolono »in pristojnost«, katera izprememba se izvrši pri selitvi zlasti onih otrok, katerih očetje so državni uradniki. Na strani šesti zapiše razred z rimsko, oddelek pa z arabsko številko; nad oznamenilom uč. stp., ki se po potrebi črta, zapiše skrajšano »skupina«, zraven na desno nad pičico »višja (oz. nižja)«, kar velja za eno- in dvorazrednice.

V isti vrsti črta »Obiskuje ta razred (odd. uč. stp.)«, nad to pa zapiše »Štev.«. Tu je mišljena številka razreda. Zraven besede »ponavlja« napravi črto ali pa p¹ ali p², kakor že učenec ponavlja razred prvič ali drugič. V rubriko »Letni uspehi« zapiše povprečni red od spodaj navzgor s črkami, prav dobro, ali dobro, ali zadostno, ali nezadostno. Pri tem upošteva klasifikacijo obeh polletij, a večjo vrednost prilaga na klasifikacijo II. polletja. Skupno število vseh zamud se ravna po prejšnjih šolskih letih.

Primer za prvo šolsko leto:

Štev. za mujenih šolskih poldni	opravič.	2	3	Skupno štev. vseh zamud	5
neoprav.	—	2		2	7

Primer za drugo šolsko leto:

Štev. za mujenih šolskih poldni	opravič.	3	7	Skupno štev. vseh zamud	15
neoprav.	3	—		3	20

Pri vsakem naslednjem šolskem letu se torej vštejejo pri rubriki »Skupno število vseh zamud« vse opravičene in neopravičene zamude vseh prejšnjih šolskih let. V izkazu o šolskem napredku v š. letu se pokaže celotno število vseh opravičenih in neopravičenih zamujenih šolskih poldni dotičnega šolskega otroka.

Na tej strani popravi v predzadnji vodoravni koloni zadnjo besedo »izvrši« v besedo »izdal«. To kar si popravil na strani 6 popravi zaporedoma tudi vsako naslednje šolsko leto na strani 7. do 13.

Ko je otrok dovršil šolsko obveznost, zapiše šolski vodja, spodaj na 15. strani »Velja kot izpastnica«, (odhodenica).

Če se zgodi otrok za vstop v srednjo šolo, ko je dovršil IV. ali V. razred najmanj z zadostnim, ali pa za vstop v meščansko šolo, ko je dovršil najmanj V. razred osnovne šole z dobrim uspehom, zapiše v izkaz dotičnega razreda v zadnjo vodoravno rubriko »Za prestop... v srednjo šolo (meščansko šolo)... sposoben«. Ta stran imej poleg razredniškega podpisa na levi strani tudi podpis šolskega vodje: na sredo med obojima podpisoma naj se pritisne šolska stampilija.

Za »Matične liste« se uvede s. š. l. 1922/23 posebna ovojna pola, ki bodi iz močnejšega papirja. Sestavo ovojne pole, ki bo imela natančen pregled »Matičnega lista« z določenim razkazom, uredi šolski vodja koncem vsakega leta z razredniki dotičnega razreda.

Pri zapisovanju »Matičnega lista«, in morda tudi pri drugih novih tiskovinah, se pokažejo tekom leta gotovo še kake pomanjkljivosti, ki so pri vsaki novosti skoro neizogibne. Učiteljstvo naj jla skrb-

no zabeleži, da se pomanjkljivosti ob letu na tiskovinah primerno popravijo.

Poleg teh poprav se je določilo in ugotovilo po zbornem posvetovanju se te-le

1. Sestavi se seznam periodičnih uradnih spisov, da ve učiteljstvo, kaj in kdaj zahteva okr. š. svet od šolskih vodstev dotične rešitve.

2. Repertorij dobe vsa šolska vodstva potom okr. š. svetov.

3. S šolskim letom 1922/23 se zdrži ta tednik in dnevnik v eno tiskovino.

4. Osebnne popisnice se izpopolnijo s službenimi razpredelnicami, kakršne so uvedene na bivšem Štajerskem.

5. Clani okr. šol. svetov dobe, če se udeležijo seje, in ako so nad 8 km oddaljeni od sedeža urada, po 30 K dnevne in po 250 K kilometrine.

To določilo ne odgovarja sedanjim draginjam. Dnevnice naj se plačujejo učiteljskim zastopnikom po 80 K, zaračuna naj se vožnja po železnici II. razreda in za kilometrsko oddaljenost od doma do urada naj se določi po 10 K odškodnine.

6. Poveljevanje pri šolski telovadbi bodi enotno. Povelja naj se vzamejo iz dr. Lj. Pivkove in Adolfa Schaubove knjige »Telovadba«.

7. Srbohrvaščina se mora uvesti v vse šole s. š. l. 1921/22. V tretjem š. l. se pokaži 1 uro na teden, v naslednjih š. l. pa po 2 uri. Na eno in dvorazrednicah naj se vadi najmanj vsaj pisanje in čitanje cirilice.

8. Vse šolske knjige, ki so bile tiskane pred in med vojno (kjer se nahaja cesarska pesem, avstrijska zgodovina in drugo), se ne smejo več uporabljati pri pouku.

9. Deška ročna dela naj se poučujejo se-le od 5. šol. leta dalje le na onih šolah, kjer so dana za ta pouk vsa sredstva in kjer je učiteljstvo v to usposobljeno.

10. Isti pogoji veljajo za kmetijsko-prirodnoznanstvi pouk. Učni načrt sestavi ta nadzornika za šolske vrtove Fran Črnogoj in Andrej Škulj. Kmetijski pouk v nadurah ostane kot doslej.

11. Normalni načrt za kmetijski pouk, ki je izšel med vojno kot tiskovina, mora imeti vsaka šola. Ako tega načrta na šoli ni, naj sporoči to šolsko vodstvo potom okrajnega šolskega sveta višjemu šol. svetu, ki mu načrt preskrbi.

12. Dosedanji učni načrti so v marsičem zastareli, pa jih tudi ni dobiti; sestavijo se novi. Z ozirom na nove učne predmete se sestavi istotako vzorci za urnike za vse kategorije osnovnih šol.

13. Najnižja kazen za neopravičene šolske zamude je 10 K, najvišja pa 200 K. Za 20 K denarne kazni se računa ob nezdržljivosti strank 1 dan zaporne kazni.

14. Učitelj(ica), ki ne nastopi službenega mesta šest tednov pred velikim počitnicami, (računa se dejanska zaposlenost), ne dobi za čas počitnic nobenih službenih prejemkov. (Nam ni znana nobena ministerjalna naredba in ne zakon, ki bi to odredil. Op. uredn.)

15. Prepisi zapisnikov domačih konferenc naj se pošiljajo redno vsak mesec okrajnemu šolskemu svetu v pregled in potrditev. Za enorazrednice seveda ta sklep ne velja. (V Ljubljani so bili prepisi zapisnikov komaj odpravljeni. Op. uredn.)

Ze pri sestanku okrajnih šol. nadzornikov se je ugotovilo, da odkrije praksa pri spisovanju novih tiskovin še marsikatero pomanjkljivost.

Ko je pisec tega članka predaval na učiteljskem zborovanju v Kranju o uredbi novih tiskovin, so se pokazali glede točnega spisovanja v marsičem novi dvomi. Tako so n. pr. prišli zborovalci do zaključka, da je le na korist »Matičnemu listu«, ako se repetentov ne sprejme vanj v začetku šol. l. 1921/22, ampak se vodijo še dalje v stari šolski matici! Za vone ponavljalce, ki ponavljajo razred drugo ali tretje leto, bi se morali vpisati redi v »Izkaz o šolskem napredku« istojasno že za prvo in drugo event. tretje leto, ker hodi dotičnik faktično že drugo oz. tretje leto v šolo. Če obiskuje tak otrok eno in isto šolo ves čas šolanja, bi se dalo to že še urediti: preglednice bi pa delalo razredniku, ako je obiskoval tak ponavljalec v prejšnjih letih kako drugo šolo. Z ozirom na povedano sledi:

V »Matični list« naj se vpišejo za šol. l. 1921/22 — ki se smatra kot prvo začetno leto — samo oni otroci, ki so s 15. sept. 1921 šoloobvezni, oziroma so bili v tem letu sprejeti nanovo v šolo, četudi še niso z istim dnevom dovršili 6. leta.

* Primerjaj dijete, ki so veljavne splošno za vse drž. uradnike in urejene z naredbo ministrstva. Op. uredn.

Le na ta način je mogoče imeti v redni evidenci vse »Matične liste«, tudi za poznejša šolska leta.

Tudi je ugotovil ta učiteljski zbor, da je najprikladnejše, če se dajo koncem vsakega leta »Izkazi« staršem v pregled in podpis že en dan pred zaključkom šol. leta, da jih otroci vrnejo na zaključni šolski dan šolskemu vodstvu v širambo, sicer bo zlasti na kmetih od otrok težavno dobiti pravočasno te »Izkaze«.

Nadalje se je določilo, da bi bilo najumestnejše, če pridejo otroci na šolo iz drugih šol, pa imajo z domačimi učenci isto matično število, da se uvrste začetki za abecednim redom otrok. V tem slučaju morajo dobiti na novi šoli naslednje zaporedno številko. Mogoče je pa take učence tudi tako razvrstiti, da ostane prvotnim šolarjem na domači šoli neizpremenjeno matično število, n. pr. število 5, novini pa se pridene zaporedna črka, n. pr. 3a.

Uradna določila o novih šolskih tiskovinah so razvidna iz 123. naredbe poveljstva za uk in bogočastje, s katero se izpreminjajo nekateri členi do končnega š. l. 1921 ter se v ljudsko šolo uvajata dva nova predmeta. Ta naredba je izšla v 46. številki »Izradnega lista« letu k II. z dne 2. maja 1921.

1. drugi odstavek § 10 te naredbe velja, če se »Izkaz« izgubi, se mora oskrbeti duplikat, ki pa se izda le kolikovan s koncem 2 Din in proti vplačilu 5 Din. Kei je ta odstavek premo določen, nastaja vprašanje, kdo hrani to plačilo 5 Din? Ali sme to vplačilo obratiti zase šol. vodstvo kot nadomestilo za nakup novih »Izkazov«, ali pa naj obo vodi poseben blagajniški račun in odpošlje denar višj. šol. svetu, ki odpre za taka vplačila poseben blagajno? Je to vprašanje, ki ga mora končno javno rešiti ta katerikoli način edinole poveljstvo za uk in bogočastje kot postavodajalec.

Fremalo določeno je tudi § 5 te naredbe. Zodi se lahko, da pride sčasoma otrok z drugih šol zopet nazaj na prvotno šolo, kjer je prejel izvirnik »Matičnega lista«, toda pri preselitvi preme prvotna šola od prejšnjega šol. vodstva prepis »Matičnega lista«. Kaj naj se vadi v tem slučaju? Ali izvirnik ali njegov prepis? Oboje je možno. Boljše pa je, da se vodi prepis izvirnika, v original pa se zapiše po dokončanem osmem šol. letu izstop iz šole, ko je otrok dejansko zadostil šolski dolžnosti.

Vse pomanjkljivosti, ki jih imajo nove šolske tiskovine, naj naznani učiteljstvo višj. šol. svetu, ki jih po zato določenem odseku pregled in uredi. Samo na ta način pridemo do šolskih tiskovin, ki bodo brez napak, in potem po zaključnih navodilih, ki jih da ta odsek, do enotnega spisovanja in urejevanja novih šolskih tiskovin.

V. Rus.

Moč — volja in alkohol.

(Referat na zborovanju učiteljskega društva za Mežiško dolino.)

Nimam namena podati v referatu definicijo moči in volje. Moj cilj je samo podati nekaj misli, kako bi se dalo vzgojiti moč in voljo gojenca kot protitež posnemanju nagona za uživanje alkohola.

Interes države in vsakega posameznika nam narekuje cilj: vzgojiti iz človeka, človeka sposobnega za bivanje poleg svojih sočlovekov. »Česa neki bi si mogla država bolj želeli nego-li, da se vrednost moči in žená kar najbolj dvigne, da drug drugega podpirajo v korist države?« Tako vprašuje že Platon v svoji državi. Človeško življenje se sicer začneja že »ko še ni rojen«, brez vodstva se pa nadaljuje, ko so se zaprle za njim šolske duri za vedno. Šola mu mora torej dati popolnito za nadaljno življenje. Rousseau nam navaja v to svrhu troje vzgojevalnih činiteljev: gojenčev, ljudi in pa stvari. Subjekt, na katerega najlažje vplivamo in ga imamo večinoma pred seboj, je gojenec. Nanj moramo vplivati, zmanjšati pa kolikor je le mogoče slabi vpliv činiteljev, ki bi nam krutili dosego cilja; to je vpliv ljudi in pa stvari. Na gojenca pa vplivamo le v določenem roku, dokler ga imamo pred seboj kot subjekt v šoli. Ko zapusti šolo, mora imeti »sopotnico«, ki ga obvaruje pred slabim vplivom ljudi in stvari, to je pred takozvanim »svetom«.

Vsi svetovoznani pedagogi navajajo kot najvažnejše sredstvo vzgoje — moč in voljo, iz kojih se izkristalizira bodoči značaj. Ihsen pravi: »Vse ali nič«. Da se naše stremljenje ne razblini v nič, je treba vse sile koncentrirati v boju, v dosegu vsega. Izšli smo pred kratkim šele iz svetovne vojne, ki je provzročila surovi milje, mi moramo iztrebiti šele to zlo, demobilizirati moramo takorekoč

vas in tudi suho vejčje v gozdu pobira, ker drv ne morem kupiti za noben denar, dasiravno so krog in krog sole veliki grajski gozdovi, iz katerih dobivajo les za kurjavo le interese agrarne reforme. Narekuje tovarišu mesečne izdatke, ki jih vem na pamet kakor litanije vseh svetnikov, katere sem se naučil kot mnogoletni ministrant. Tovariš korajžno zapisuje moje narekve mence, da bo že našel vzrok, radi katerega jaz z visoko plačo ne morem izhajati. Pri zapisovanju računskih postavk govori bolj sam s seboj, kakor na pr.: to je že primerno, to že mora biti, to ni veliko. Pri zadnjem postavku mi reče: Okoli 150 K mesečno za 10 km dolgo pot h učiteljskemu zborovanju in za enkratni pohod v tednu v gostilno v domačem kraju ali v sosedni kraj, da pridem iz samotnega samotnega bivališča malo med ljudi in se tam kaj pogovorim in da z vem za razno mnenje ljudstva o tej in oni reči. Sedaj pa skoči tovariš pokoncu in pravi, da je ta vsota dosti prenizka za sedanje draginske razmere, a jaz mu mirno odgovorim, da mora biti dovolj, ker včasih mi še za te poti toliko ne preostane. Nato zapisujem jaz tovarišev izdatke, prav malo postavk ima, a te so velike in mu vsled tega od 2700 K v mesecu dostikrat nič ne ostane, dasiravno ne izda za časopise, knjige, dobrodelne namene, kot samec približno toliko, kot jaz s štiriglavo družino. Konečne besede mladega tovariša so: Od tebe se lahko učim gospodariti. Jaz pa pravim, ko bi dobil krajcarje moje plače po starem avstrijskem sistemu v kronah izplačane, bi še boljše gospodaril v korist sebi, družini in milemu narodu slovenskemu.

Idealen sem bil ves čas svojega službovanja, a moj idealizem bo zmrazil, ker ne dobim v domačem — gozdnem kraju drv, dasiravno se stare grajske bukve naslanjajo skoraj na šolsko poslopje. G. državni uradnik, okrožnega agrarnega urada je rekel, da učitelji ne dobijo drv iz teh gozdov, ker niso interese agrarne reforme v smislu te in te navedbe in oni imajo tudi dovolj plače, da si iz drugih krajev drva oskrbe.

To naj velja kot dodatek k uvodnemu članku št. 45 »Učit. Tovariša«.

Jenkovski.

Nove šolske tiskovine.

(iz zapisnika zborovanja okrajnih šolskih nadzornikov.)

Okrajni šolski nadzorniki iz okrajev na bivšem Kranjskem so se sešli dne 25. septembra t. l. v Ljubljani k sestanku.

Pod predsedstvom višj. š. nadzornika E. Gangla se je vršil med drugim tudi razgovor o novih šolskih tiskovinah in o važnejših šolskih zadevah. Z ozirom na nove šolske tiskovine in nove učne predmete so bili sprejeti važni sklepi, ki se tičejo vsega ljudskošolskega učiteljstva.

Te sklepe podam učiteljstvu v nastopnem z namenom, da mu lajšajo šolsko poslovanje in mu služijo v svrhu enotnega postopanja pri reševanju uradnih spisov. Na tem sestanku je o uredbi novih šolskih tiskovin poročal okr. šol. nadz. A. Rapč. To poročilo vsebuje naslednja določila: V zvezi s pričetkom š. l. 1921/22 v šole te-le nove, oz. preurejene tiskovine: »Matični list«, »Izkaz o šolskem napredku«, »Šolska naznanila«, »Katalog« in »Tednik«.

Po dovršeni šolski dobi bo iz »Matičnega lista« posneti ves potek šolskega življenja učencevega. Ta list bo obenem učitelju poleg lahke preglednosti prihranil tudi mnogo pisarij, vedno bo lahko čist in vladal bo lep pregledni red. Opomnja na zadnji strani spodaj velja za eventualni vpis neobiskovanja učenca, bodisi zaradi boleznih ali kakega drugega vzroka.

Z »Matičnim listom« je v zvezi »Izkaz o šolskem napredku«. Ta tiskovina bo nadomeščala šolska naznanila za vso šolsko dobo in se bo izdajala polletno ter se dostavljala staršem na vpogled in v podpis, nakar bo »Izkaz« vrniti šoli. Ob otrokovi preselitvi ga je poslati na šolo, kamor se otrok preseli; ob njegovem izstopu pa preide v njegovo last. Ta izkaz vsebuje vse podatke, ki so tudi v »Matičnem listu«. Četrta in peta stran sta namenjeni izpremembam, 14. in 15. stran pa izpisom iz zakonov in ukazov v poučilo roditeljem in njihovim namestnikom. Ti izkazi se bodo letos rabili le v I. šol. l., odnosno razredu, in se sukcesivno nadomeščali 7 let zaporedoma. »Matični list« se sestavi torej v š. l. 1921/22 samo za novince in repetente I. razreda, oziroma od delka. Isto velja za »Izkaz o šolskem napredku«.

Ker bodo drugi razredni leto za leto tekom sedmih let dobivali dosedanja

šolska naznanila, so se tudi ta prilagodila novim tiskovinam z ozirom na polletno izdajanje in na nove predmete. Prav isto velja o katalogih. Obe tiskovini odpadeta po sedmih letih po splošni navedbi »Matičnega lista« in »Izkaza o šol. napredku«.

Tednik se je nanovo v svojih rubrikah izpremenil v toliko, da katehet vpiše poleg datuma tudi obdelano učno snov. V učnem jeziku se upošteva ustni izraz poleg pismenega miselnega izraza in šolskih nalog.

Srbohrvaščina ima svojo rubriko. Stvarni pouk se v tedniku vpiše s posebnim ozirom na domoznastvo.

Svojo rubriko v novem tedniku imajo poleg dekliških tudi deška ročna dela, domače naloge in neobvezni predmeti.

Ob novem natisku bi bilo pridejati še morda rubriko za kmetijsko — prirodnoznanstvi — v mestih in večjih krajih črtno — industrijsko — prirodnoznanstvi pouk, če se bo kot predmet posebej klasificiral; sicer se pa snov lahko vpiše v dosedanje rubriko za prirodopis in p. doslovi.

Po tem poročilu so se popravili oziroma skupno določili nekateri vpisi pri tiskovini »Izkaz o š. napredku«. Da se vodi ta tiskovina enotno, naj blagovoli učiteljstvo popraviti v tem »Izkazu« naslednje izpremembe:

Na ovojni in na prvi strani se vpiše zgoraj na desno tekoča številka matičnega lista. Pod »Izkazom« se vpiše v podolgasti okvir priimek in krstno ime šolobiskajočega otroka. Na četrti strani pripiše v predzadnjo kolono »in pristojnost«, katera izprememba se izvrši pri selitvi zlasti onih otrok, katerih očetje so državni uradniki. Na strani šesti zapiše razred z rimsko, oddelek pa z arabsko številko; nad oznamenilom uč. stp., ki se po potrebi črta, zapiše skrajšano »skupina«, zraven na desno nad pičico »višja (oz. nižja)«, kar velja za eno- in dvorazrednice.

V isti vrsti črta »Obiskuje ta razred (odd. uč. stp.)«, nad to pa zapiše »Štev.«. Tu je mišljena številka razreda. Zraven besede »ponavlja« napravi črto ali pa p¹ ali p², kakor že učenec ponavlja razred prvič ali drugič. V rubriko »Letni uspehi« zapiše povprečni red od spodaj navzgor s črkami, prav dobro, ali dobro, ali zadostno, ali nezadostno. Pri tem upošteva klasifikacijo obeh polletij, a večjo vrednost prilaga na klasifikacijo II. polletja. Skupno število vseh zamud se ravna po prejšnjih šolskih letih.

Primer za prvo šolsko leto:

Štev. za mujenih šolskih poldni	opravič.	2	3	Skupno štev. vseh zamud	5
neoprav.	—	2		2	7

Primer za drugo šolsko leto:

Štev. za mujenih šolskih poldni	opravič.	3	7	Skupno štev. vseh zamud	15
neoprav.	3	—		3	20

Pri vsakem naslednjem šolskem letu se torej vštejejo pri rubriki »Skupno število vseh zamud« vse opravičene in neopravičene zamude vseh prejšnjih šolskih let. V izkazu o šolskem napredku v š. letu se pokaže celotno število vseh opravičenih in neopravičenih zamujenih šolskih poldni dotičnega šolskega otroka.

Na tej strani popravi v predzadnji vodoravni koloni zadnjo besedo »izvrši« v besedo »izdal«. To kar si popravil na strani 6 popravi zaporedoma tudi vsako naslednje šolsko leto na strani 7. do 13.

Ko je otrok dovršil šolsko obveznost, zapiše šolski vodja, spodaj na 15. strani »Velja kot izpastnica«, (odhodenica).

Če se zgodi otrok za vstop v srednjo šolo, ko je dovršil IV. ali V. razred najmanj z zadostnim, ali pa za vstop v meščansko šolo, ko je dovršil najmanj V. razred osnovne šole z dobrim uspehom, zapiše v izkaz dotičnega razreda v zadnjo vodoravno rubriko »Za prestop... v srednjo šolo (meščansko šolo)... sposoben«. Ta stran imej poleg razredniškega podpisa na levi strani tudi podpis šolskega vodje; na sredo med obojema podpisoma naj se pritisne šolska stampilija.

Za »Matične liste« se uvede s. š. l. 1922/23 posebna ovojna pola, ki bodi iz močnejšega papirja. Sestavo ovojne pole, ki bo imela natančen pregled »Matičnega lista« z določenim razkazom, uredi šolski vodja koncem vsakega leta z razredniki dotičnega razreda.

Pri zapisovanju »Matičnega lista«, in morda tudi pri drugih novih tiskovinah, se pokažejo tekom leta gotovo še kake pomanjkljivosti, ki so pri vsaki novosti skoro neizogibne. Učiteljstvo naj jia skrb-

no zabeleži, da se pomanjkljivosti ob letu na tiskovinah primerno popravijo.

Poleg teh poprav se je določilo in ugotovilo po zbornem posvetovanju še te-le

1. Sestavi se seznam periodičnih uradnih spisov, da ve učiteljstvo, kaj in kdaj zahteva okr. š. svet od šolskih vodstev dotične rešitve.

2. Repertorij dobe vsa šolska vodstva potom okr. š. svetov.

3. S šolskim letom 1922/23 se zdrži ta tednik in dnevnik v eno tiskovino.

4. Osebnne popisnice se izpopolnijo s službenimi razpredelnicami, kakršne so uvedene na bivšem Štajerskem.

5. Clani okr. šol. svetov dobe, če se udeležijo seje, in ako so nad 8 km oddaljeni od sedeža urada, po 30 K dnevne in po 250 K kilometrine.

6. Clani okr. šol. svetov dobe, če se udeležijo seje, in ako so nad 8 km oddaljeni od sedeža urada, po 30 K dnevne in po 250 K kilometrine.

7. Poveljevanje pri šolski telovadbi bodi enotno. Povelja naj se vzamejo iz dr. Lj. Pivkove in Adolfa Schaubove knjige »Telovadba«.

8. Srbohrvaščina se mora uvesti v vse šole s. š. l. 1921/22. V tretjem š. l. se poudari 1 uro na teden, v naslednjih š. l. pa po 2 uri. Na eno in dvorazrednicah naj se vadi najmanj vsaj pisanje in čitanje cirilice.

9. Vse šolske knjige, ki so bile tiskane pred in med vojno (kjer se nahaja cesarska pesem, avstrijska zgodovina in drugo), se ne smejo več uporabljati pri pouku.

10. Deška ročna dela naj se poučujejo se-le od 5. šol. leta dalje le na onih šolah, kjer so dana za ta pouk vsa sredstva in kjer je učiteljstvo v to usposobljeno.

11. Isti pogoji veljajo za kmetijsko-prirodnoznanstvi pouk. Učni načrt sestavi ta nadzornika za šolske vrtove Fran Črnogoj in Andrej Škulj. Kmetijski pouk v nadurah ostane kot doslej.

12. Normalni načrt za kmetijski pouk, ki je izšel med vojno kot tiskovina, mora imeti vsaka šola. Ako tega načrta na šoli ni, naj sporoči to šolsko vodstvo potom okrajnega šolskega sveta višjemu šol. svetu, ki mu načrt preskrbi.

13. Dosedanji učni načrti so v marsičem zastareli, pa jih tudi ni dobiti; sestavijo se novi. Z ozirom na nove učne predmete se sestavi istotako vzorci za urnike za vse kategorije osnovnih šol.

14. Najnižja kazen za neopravičene šolske zamude je 10 K, najvišja pa 200 K. Za 20 K denarne kazni se računa ob neizpolnitvi strank 1 dan zaporne kazni.

15. Učitelj(ica), ki ne nastopi službenega mesta šest tednov pred velikimi počitnicami, (računa se dejanska zaposlenost), ne dobi za čas počitnic nobenih službenih prejemkov. (Nam ni znana nobena ministerjalna naredba in ne zakon, ki bi to odredil. Op. uredn.)

16. Prepisi zapisnikov domačih konferenc naj se pošiljajo redno vsak mesec okrajnemu šolskemu svetu v pregled in potrditev. Za enorazrednice seveda ta sklep ne velja. (V Ljubljani so bili prepisi zapisnikov komaj odpravljeni. Op. uredn.)

17. Če pri sestanku okrajnih šol. nadzornikov se je ugotovilo, da odkrije praksa pri spisovanju novih tiskovin še marsikatero pomanjkljivost.

Ko je pisec tega članka predaval na učiteljskem zborovanju v Kranju o uredbi novih tiskovin, so se pokazali glede točnega spisovanja v marsičem novi dvomi. Tako so n. pr. prišli zborovalci do zaključka, da je le na korist »Matičnemu listu«, ako se repetentov ne sprejme vanj v začetku šol. l. 1921/22, ampak se vodijo še dalje v stari šolski matici! Za vone ponavljalce, ki ponavljajo razred drugo ali tretje leto, bi se morali vpisati redi v »Izkaz o šolskem napredku« istotako že za prvo in drugo event. tretje leto, ker hodi dotičnik faktično že drugo oz. tretje leto v šolo. Če obiskuje tak otrok eno in isto šolo ves čas šolanja, bi se dalo to že še urediti: preglednice bi pa delalo razredniku, ako je obiskoval tak ponavljalec v prejšnjih letih kako drugo šolo. Z ozirom na povedano sledi:

V »Matični list« naj se vpišejo za šol. l. 1921/22 — ki se smatra kot prvo začetno leto — samo oni otroci, ki so s 15. sept. 1921 šoloobvezni, oziroma so bili v tem letu sprejeti nanovo v šolo, četudi še niso z istim dnevom dovršili 6. leta.

* Primerjaj dijete, ki so veljavne splošno za vse drž. uradnike in urejene z naredbo ministrstva. Op. uredn.

Le na ta način je mogoče imeti v redni evidenci vse »Matične liste«, tudi za poznejša šolska leta.

Tudi je ugotovil ta učiteljski zbor, da je najprikladnejše, če se dajo koncem vsakega leta »Izkazi« staršem v pregled in podpis že en dan pred zaključkom šol. leta, da jih otroci vrnejo na zaključni šolski dan šolskemu vodstvu v širambo, sicer bo zlasti na kmetih od otrok težavno dobiti pravočasno te »Izkaze«.

Nadalje se je določilo, da bi bilo najumestnejše, če pridejo otroci na šolo iz drugih šol, pa imajo z domačimi učenci isto matično število, da se uvrste začetki za abecednim redom otrok. V tem slučaju morajo dobiti na novi šoli naslednje zaporedno številko. Mogoče je pa take učence tudi tako razvrstiti, da ostane prvotnim šolarjem na domači šoli neizpremenjeno matično število, n. pr. število 5, novini pa se pridene zaporedna črka, n. pr. 3a.

Uradna določila o novih šolskih tiskovinah so razvidna iz 123. naredbe poveljstva za uk in bogočastje, s katero se izpreminjajo nekateri členi do končnega š. l. 1921 ter se v ljudsko šolo uvajata dva nova predmeta. Ta naredba je izšla v 46. številki »Izradnega lista« letu k II. z dne 2. maja 1921.

1. drugi odstavek § 10 te naredbe velja, če se »Izkaz« izgubi, se mora oskrbeti s kopijami, ki pa se izdaje le kolikokrat s koncem 2. Din in proti vplačilu 5 Din. Kei je ta odstavek premo določen, nastaja vprašanje, kdo hrani to plačilo 5 Din? Ali sme to vplačilo obratiti zase šol. vodstvo kot nadomestilo za nakup novih »Izkazov«, ali pa naj obo vodi poseben blagajniški račun in odpošlje denar višj. šol. svetu, ki odpre za taka vplačila poseben blagajno? Je to vprašanje, ki ga mora končno javno rešiti ta katerikoli način edinole poveljstvo za uk in bogočastje kot postavodajalec.

Fremalo določen je tudi § 5 te naredbe. Zodi se lahko, da pride sčasoma otrok z drugih šol zopet nazaj na prvotno šolo, kjer je prejel izvirnik »Matičnega lista«, toda pri preselitvi preme prvotna šola od prejšnjega šol. vodstva prepis »Matičnega lista«. Kaj naj se vadi v tem slučaju? Ali izvirnik ali njegov prepis? Oboje je možno. Boljše pa je, da se vodi prepis izvirnika, v original pa se zapiše po dokončanem osmem šol. letu izstop iz šole, ko je otrok dejansko zadostil šolski dolžnosti.

Vse pomanjkljivosti, ki jih imajo nove šolske tiskovine, naj naznani učiteljstvo višj. šol. svetu, ki jih po zato določenem odseku pregled in uredi. Samo na ta način pridemo do šolskih tiskovin, ki bodo brez napak, in potem po zaključnih navodilih, ki jih da ta odsek, do enotnega spisovanja in urejevanja novih šolskih tiskovin.

V. Rus.

Moč — volja in alkohol.

(Referat na zborovanju učiteljskega društva za Mežiško dolino.)

Nimam namena podati v referatu definicijo moči in volje. Moj cilj je samo podati nekaj misli, kako bi se dalo vzgojiti moč in voljo gojenca kot protitež posnemanju nagona za uživanje alkohola.

Interes države in vsakega posameznika nam narekuje cilj: vzgojiti iz človeka, človeka sposobnega za bivanje poleg svojih sočlovekov. »Česa neki bi si mogla država bolj želeli nego-li, da se vrednost moči in žená kar najbolj dvigne, da drug drugega podpirajo v korist države?« Tako vprašuje že Platon v svoji državi. Človeško življenje se sicer začneja že »ko še ni rojen«, brez vodstva se pa nadaljuje, ko so se zaprle za njim šolske duri za vedno. Šola mu mora torej dati popolnito za nadaljno življenje. Rousseau nam navaja v to svrhu troje vzgojevalnih činiteljev: gojenčev, ljudi in pa stvari. Subjekt, na katerega najlažje vplivamo in ga imamo večinoma pred seboj, je gojenec. Nanj moramo vplivati, zmanjšati pa kolikor je le mogoče slabi vpliv činiteljev, ki bi nam krutili dosego cilja; to je vpliv ljudi in pa stvari. Na gojenca pa vplivamo le v določenem roku, dokler ga imamo pred seboj kot subjekt v šoli. Ko zapusti šolo, mora imeti »sopotnico«, ki ga obvaruje pred slabim vplivom ljudi in stvari, to je pred takozvanim »svetom«.

Vsi svetovoznani pedagogi navajajo kot najvažnejše sredstvo vzgoje — moč in voljo, iz kojih se izkristalizira bodoči značaj. Ibsen pravi: »Vse ali nič.« Da se naše stremljenje ne razblini v nič, je treba vse sile koncentrirati v boju, v dosegu vsega. Izšli smo pred kratkim šele iz svetovne vojne, ki je provzročila surovi milje, mi moramo iztrebiti šele to zlo, demobilizirati moramo takorekoč